

republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 35 Cb 90/2014 z 9. septembra 2019 (ďalej len „uznesenie z 9. septembra 2019“) a uznesením okresného súdu sp. zn. 35 Cb 90/2014 z 18. decembra 2019 [ďalej len „uznesenie z 18. decembra 2019“, (spoločne tiež „napadnuté uznesenia“)].

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ ako žalobca bol úspešnou stranou v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 35 Cb 90/2014, ako aj v následnom odvolacom konaní a bol mu priznaný nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

3. Okresný súd uznesením z 9. septembra 2019 vydaným vyšším súdnym úradníkom rozhodol o výške náhrady trov konania a žalovanému uložil povinnosť nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia prvoinštančného konania v sume 21 554,40 eur a trovy právneho zastúpenia odvolacieho konania v sume 2 464,08 eur. Predmetným rozhodnutím vyššia súdna úradníčka nepriznala sťažovateľovi odmenu za úkon – vyjadrenie z 5. októbra 2015 ako ani za celkovo 12 porád s klientom uskutočnených v priebehu súdneho konania.

4. Proti uzneseniu z 9. septembra 2019 podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením z 18. decembra 2019 tak, že zmenil uznesenie z 9. septembra 2019 a žalovanému uložil povinnosť nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 25 280,99 eur.

5. Sťažovateľ namieta nepreskúmateľnosť odôvodnenia uznesenia z 18. decembra 2019 a je toho názoru, že vykazuje znaky arbitrárnosti. Poukázal na to, že každú poradu so svojím advokátom v súdnom konaní, ktorú vo svojom vyúčtovaní z 24. júna 2019 uviedol, považoval za účelnú a opodstatnenú. Okresný súd v uznesení z 18. decembra 2019 bez toho, aby sa zaoberal v sťažnosti tvrdenými skutočnosťami, a tak vyhodnocoval účelnosť porád klienta s advokátom, tak ich len ako celok označil

za neúčelné. Podľa sťažovateľa bližšie nevysvetlil, z čoho vychádzal, keď uviedol, že súdne konanie nebolo také turbulentné, aby bola účelná napr. porada týkajúca sa argumentácie na pojednávaní. Taktiež neuviedol, čo má byť právnomu zástupcovi sťažovateľa zrejmé, že za ďalšie porady sťažovateľovi náhrada jeho odmeny nepatrí.

6. Sťažovateľ tiež poukázal na to, že predmetom konania pred okresným súdom sp. zn. 35 Cb 90/2014 bolo zaplatenie sumy 309 168,82 eur s príslušenstvom, trvalo takmer 6 rokov a sťažovateľom vyčíslené trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 43 664,28 eur zodpovedali predmetu a náročnosti tohto konania. Sám žalovaný sa v konaní viackrát vyjadroval a niektoré vyjadrenia boli najmä skutkovo a technicky náročné, a preto obťažnosti predmetu konania zodpovedala aj doba trvania porady sťažovateľa a jeho advokáta. Dôležité je podľa sťažovateľa aj to, že sa vyjadroval k vyjadreniam žalovaného na základe výzvy súdu, čo považoval vzhľadom na zásadu kontradiktórnosti sporového konania za nevyhnutné.

7. Sťažovateľ argumentoval aj tým, že advokát je podľa ustanovenia § 18 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sa má advokát riadiť pokynmi svojho klienta, tak je povinný pred vyžiadanim si pokynu podrobne klienta informovať o všetkých skutočnostiach v súdnom konaní, o písomných vyjadreniach protistrany, je povinný svojmu klientovi poskytovať potrebné vysvetlenia a až následne si od svojho klienta vyžadovať pokyny, ako ďalej postupovať v súdnom konaní, pričom toto sa deje na poradách medzi klientom a jeho advokátom. Sťažovateľ zdôraznil, že ďalšia porada alebo rokovanie s klientom podľa ustanovenia § 13a ods. 1 písm. b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov je plnohodnotným úkonom právnej služby.

8. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že napadnutými uzneseniami okresný súd porušil jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a aby prikázal okresnému súdu zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv zaručených v ústave a v dohovore napadnutými uzneseniami okresného súdu o výške náhrady trov konania.

II.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa uznesením z 9. septembra 2019

10. V súvislosti s namietaným porušením označených práv sťažovateľa uznesením z 9. septembra 2019 ústavný súd poukazuje na to, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd preto automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

11. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tých základných práv alebo slobôd, porušenie ktorých namieta, sa mohol sťažovateľ domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

12. Uznesenie okresného súdu zo 9. septembra 2019 vydané vyšším súdnym úradníkom mohlo byť (a v tomto prípade aj bolo) preskúmané v zmysle § 239 ods. 1 Civilného sporového poriadku súdom prvej inštancie, a to na základe sťažnosti sťažovateľa ako osobitného prostriedku procesnej obrany. O sťažnosti sťažovateľa rozhodol sudca okresného súdu uznesením z 18. decembra 2019, čo v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu zo 9. septembra 2019. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa uznesením z 18. decembra 2019

13. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

14. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou

inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

15. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

16. Ústavný súd pri posudzovaní sťažností, ktoré smerujú proti rozhodnutiam všeobecných súdov v častiach, ktoré sa týkajú problematiky (náhrady) trov konania, t. j. problematiky, ktorá má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k prípadnému zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie) zvlášť extrémnym spôsobom, alebo ak zistí, že napadnutým rozhodnutím došlo zároveň aj k neprípustnému zásahu do iných ústavou garantovaných práv (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

17. Ústavný súd z uvedených hľadísk preskúmal uznesenie z 18. decembra 2019, pričom nezistil takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup okresného súdu nemajúci oporu v zákone. Okresný súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho uznesenia z 18. decembra 2019 uviedol:

„10. S časťou Uznesenia, v ktorej vyššia súdna úradníčka krátila vyčíslené trovy právneho zastúpenia o úkon písomné vyjadrenie z 5.10.2015, ktoré bolo súdu doručené 13.10.2015, sa súd po preskúmaní dôvodov takeého krátania plne stotožňuje a na odôvodnenie nepriznania náhrady odmeny odkazuje na odsek 10. Uznesenia

a na zvýraznenie správnosti záveru vyššej súdnej úradníčky dodáva, že z obsahu predmetného vyjadrenia vyplynulo, že žalobca spolu s ním doručil súdu rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 26Cbi/1/2013 - 337, v ďalšom tak toto vyjadrenie je akýmsi sprievodným listom k zasielanému súdnemu rozhodnutiu. K sťažnostnej námietke žalobcu treba uviesť, že nie je rozhodujúcim pre posúdenie účelnosti trov, či vyjadrenie bolo reakciou strany na výzvu súdu alebo bolo zaslané bez apelu. Rozhodujúci je vždy skutočný obsah písomného podania.

11. Pri ďalších poradách s klientom (so žalobcom), ktorých nepriznanie je predmetom podanej sťažnosti, súd považuje za potrebné akcentovať potrebu rozlišovania procesnej roviny právneho zastúpenia a jeho zvyšný (v žiadnom prípade nie v zmysle prebytkový) obsah. Nie všetky úkony advokáta vykonané pre klienta sú účelné v prebiehajúcom súdnom konaní. Účelnosť je kvalita nákladov, ktoré na ne kladie Civilný sporový poriadok, tzn. súd na vynaložené náklady nazerá z tohto pohľadu. Samozrejme, niektoré úkony nie sú ani nákladmi v konaní (súd napr. aj po ostatnej novele vyhlášky nepovažuje odmenu za predžalobnú výzvu za trovy konania, je však len samozrejmé, že za taký úkon patrí advokátovi odmena, nie však jej náhrada od protistrany). Kedy možno ďalšiu poradu s klientom v rámci prebiehajúceho konania považovať za účelnú, ozrejmil napr. Krajský súd Trenčín v uznesení zo dňa 30. novembra 2018, sp. zn. 11S/42/2017, keď uviedol, že účelnosť a dôvodnosť tohto úkonu je potrebné hodnotiť v závislosti od toho, či sa v priebehu konania pred súdom objavili také nové a závažné skutočnosti, pre ktoré by bolo uskutočnenie predmetného úkonu nevyhnutné. Ďalej tiež, že príprava na pojednávanie bez zmeny skutkového stavu, bez potreby prejednať nové skutočnosti či prípadnú zmenu procesného postupu, bez toho, aby (zo strany žalovaného) došlo k zmene procesnej stratégie či k zmene jeho postoja, sa súdu nejaví ako úkon potrebný v súvislosti s predmetom konania.

12. Súd rozhodujúci o sťažnosti sa k takémuto nazeraniu na účelnosť ďalších porád hlási a v jeho duchu, posudzujúc priebeh konania a obsah porád vo vyúčtovaní žalobcu i v podanej sťažnosti, považoval za účelnú jednu poradu s klientom, a to po podanom odpore. Odpor bol podaním žalovaného, ktorý stanovil smer a charakter jeho procesnej obrany, pričom ide o prvý úkon žalovaného v konaní, tzn. až z podaného odporu sa žalobca s postojmi žalovaného mohol oboznámiť. Ďalšie porady súd, rovnako ako vyššia súdna úradníčka, za účelné nepovažoval, keď predmetne konanie nebolo také turbulentné,

aby bola účelná napr. porada ohľadom argumentácie na pojednávaní. Vzhľadom na žalobcom prezentovaný obsah ďalších porád vo vyúčtovaní trov, po objasnení pojmu účelnosti, musí byť aj právnenému zástupcovi žalobcu zrejmé, že za ďalšie porady žalobcovi náhrada jeho odmeny nepatrí.“

18. Závery okresného súdu sú v uznesení z 18. decembra 2019 riadne zdôvodnené, uznesenie nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti ani arbitrárnosti. Ústavný súd tak nezistil také zásahy do práv sťažovateľa, ktoré by boli z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by bol výklad okresného súdu z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný v takej miere, aby v dôsledku toho mohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľom označených práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právne posúdenie veci sťažovateľa zo strany okresného súdu je ústavne akceptovateľné a nemá znaky svojvôle alebo arbitrárnosti.

19. Okresný súd relevantným spôsobom a v súlade s príslušnými zákonnými ustanoveniami odôvodnil rozhodnutie o sťažnosti proti rozhodnutiu o výške náhrady trov konania, pričom argumentáciu sťažovateľa odôvodňujúcu namietané porušenie jeho práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd vyhodnotil ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie zistiť spojitosť medzi uznesením z 18. decembra 2019 a namietaným porušením označených práv.

20. Je potrebné opätovne zdôrazniť, že ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému okresný súd pri interpretácii a aplikácii zákona dospel. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko k tomu, či uznesenie z 18. decembra 2019 spĺňalo požiadavku ústavnosti (odôvodnenie majúce požadovanú kvalitu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru).

21. Skutočnosť, že okresný súd v uznesení z 18. decembra 2019 zaujal právny názor, s ktorým sa sťažovateľ nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojim vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05). Podľa názoru ústavného súdu sa okresný súd v uznesení z 18. decembra 2019 takéhoto výkladu či aplikácie zákonného predpisu nedopustil.

22. Ústavný súd po preskúmaní uznesenia z 18. decembra 2019 tiež dospel k záveru, že z jeho odôvodnenia nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že by mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, keďže okresný súd v posudzovanom prípade ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval relevantné právne normy. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi uznesením z 18. decembra 2019 a tvrdeným porušením označeného práva neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto práva po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

23. Na základe uvedených skutočností ústavný súd v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Sťažovateľ sa v petite ústavnej sťažnosti domáha aj vyslovenia porušenia práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, avšak bez toho, aby ich bližšie špecifikoval, keďže uvedeným ustanovením sa priznáva viacero základných práv (základné právo na verejné prerokovanie veci, základné právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania, základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom). Sťažovateľova sťažnosť tak v tejto časti nespĺňa náležitosť podľa § 123 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde, ktorý vyžaduje, aby v ústavnej sťažnosti boli riadne označené základné práva a slobody, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí. Z popísaného nedostatku ústavnej sťažnosti kontinuálne vyplýva aj ďalší, spočívajúci v tom, že sťažovateľ ústavne relevantným spôsobom neodôvodnil porušenie niektorého zo základných práv plynúcich z čl. 48 ods. 2 ústavy uznesením

z 18. decembra 2019. Ústavný súd konštatuje, že obligatórnou náležitosťou ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde je povinnosť sťažovateľa uviesť nielen konkrétne skutkové, ale aj konkrétne právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Keďže ústavná sťažnosť neobsahuje v tomto smere relevantné odôvodnenie, nespĺňa ani podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

25. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľa ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy uznesením z 18. decembra 2019 odmietol pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2021

Robert Šorl
predseda senátu